

Handläggare
Kajsa Pärke
Telefon: 08-508 21 083**Till**
Älvsjö stadsdelsnämnd
6 februari 2014

Aktualitetsprövning av Promenadstaden Översiktsplan för Stockholm

Remiss från stadsbyggnadskontoret (S-Dp 2012-15939)

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Lars Arvidsson
StadsdelsdirektörMargareta Hamrén
Avdelningschef

Sammanfattning

Förvaltningen vill framhålla att stadsbyggnadskontoret har gjort ett mycket gediget arbete i genomgången av översiktsplanen. Förvaltningen håller med om de bedömningar som stadsbyggnadskontoret har gjort av de olika avsnittens aktualitet och konstaterar att flera av de synpunkter som förvaltningen framförde i sitt remissvar på översiktsplanen finns med här.

Förvaltningen framhåller bland annat behovet av områdesprogram för att väga in alla de aspekter som är nödvändiga i stadsbyggandet. Förvaltningen efterlyser också mer vägledning i de målkonflikter som uppstår mellan till exempel fler bostäder, företagsområden, idrottshallar. Remissens resonemang om hur staden kan finansiera ett genomförande av översiktsplanen är bra och bör utvecklas ytterligare i nästa översiktsplan, eftersom det är en avgörande fråga.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kansli- och serviceavdelningen. Ärendet har behandlats i rådet för funktionshinderfrågor, pensionärsrådet och förvaltningsgruppen den 30 januari 2014. Remisstiden sträcker sig till den 28 februari 2014.

Bakgrund

Stockholms stads nuvarande översiktsplan, kallad *Promenadstaden*, antogs av kommunfullmäktige 2010. Enligt plan- och bygglagen ska kommunfullmäktige varje mandatperiod ta ställning till om stadens översiktsplan är aktuell.

I mars 2013 gav stadsbyggnadsnämnden i uppdrag till stadsbyggnadskontoret att påbörja en aktualitetsprövning av översiktsplanen. Arbetet, som kallas *Fokus Promenadstaden*, har förankrats brett i stadens förvaltningar och bolag. Den rapport som nu skickats ut på intern remiss, kommer att revideras efter remissomgången och tas upp i stadsbyggnadsnämnden och kommunfullmäktige för ställningstagande. Den ligger sedan till grund för en uppdatering av översiktsplanen under nästa mandatperiod.

Remissen i sammanfattning

Fokus Promenadstaden innehåller en bedömning av aktualiteten i översiktsplanens olika avsnitt: utmaningar, fokusområden, stadsutvecklingsstrategier och trafikinfrastruktur. Slutsatser dras även om översiktsplanens genomförande. Rapporten innehåller också förslag till fortsatt arbete med riksintresseområden för kulturmiljövården, utifrån synpunkter från länsstyrelsen.

Bedömningen av översiktsplanens aktualitet görs utifrån graderingsskalan aktuell, i huvudsak aktuell, inaktuell. Aktualiteten har analyserats utifrån följande frågor:

Utvecklas staden i enlighet med översiktsplanen?

Har förutsättningarna förändrats?

Hur fungerar översiktsplanen som styrdokument?

Fokusområden

Flertalet av översiktsplanens nio fokusområden bedöms vara i huvudsak aktuella. Inom några områden har så stora förändringar skett att avsnitten bedöms vara inaktuella. Detta gäller bland annat bostadsförsörjning, miljö och klimat, kulturmiljö, samt transport och framkomlighet.

Stadsutvecklingsstrategier

Översiktsplanens fyra stadsutvecklingsstrategier bedöms vara i huvudsak aktuella. Det som behöver ses över är bland annat arbetet med tyngdpunkter i ytterstaden, som ställer krav på utvecklat samarbete inom staden. Strategin om att koppla samman staden behöver preciseras, och strategin om att främja en levande stadsmiljö i hela staden behöver en diskussion om hur den ska tillämpas.

Genomförandet av översiktsplanen

- De olika förvaltningarna behöver ett förtydligt ansvar för stadsutvecklingen. Prioriterade projekt behöver lyftas fram som gemensamma uppdrag i budgeten.
- Staden måste ta en mer aktiv roll för att få igång bostadsbyggandet i prioriterade områden i ytterstaden.
- Staden har möjlighet att i större utsträckning driva utvecklingen i önskad riktning, genom markinnehav och prioriteringar.
- Hållbarhetsperspektiven behöver stärkas i planeringen, inte minst de sociala aspekterna.
- En hållbar ekonomi ställer krav på att prioriteringar görs mellan större bostadsprojekt som innebär stora investeringar för staden.
- För att staden ska kunna genomföra angelägna satsningar, där det inte finns mark för bostadsbyggande, måste andra former av finansiering utvecklas.
- Det är viktigt att staden bedriver planering med helhetssyn och då behövs program på områdesnivå.
- Om Stockholm ska rymma 140.000 nya bostäder krävs en strategisk planering, och det finns risk att staden bygger bort långsiktiga förtätningsmöjligheter, när fokus ligger på små kompletteringar ”gluggmodellen”.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen vill framhålla att stadsbyggnadskontoret har gjort ett mycket gediget arbete i genomgången av översiktsplanen. Förvaltningen håller med om de bedömningar som stadsbyggnadskontoret har gjort av de olika avsnittens aktualitet och konstaterar att flera av de synpunkter som förvaltningen framförde i sitt remissvar på översiktsplanen finns med här.

Med detta som bakgrund följer här några synpunkter från förvaltningen på slutsatserna i Fokus Promenadstaden.

Områdesprogram

Områdesprogram är något som förvaltningen lyfte fram i sitt remissvar på nuvarande översiktsplanen. Även Fokus Promenadstaden pekar på behovet av program för större områden för att väga

in alla de aspekter, som är nödvändiga i stadsbyggandet. Där påpekas också att stadens bostadsmål blir svårt att uppnå med fortsatt förtätning enligt ”gluggmodellen”. I tyngdpunkten Älvsjö har stadsbyggnadskontoret nyligen tagit fram ett program för kvarteret Kabelverket, och ett annat är under utarbetande för området Älvsjö-Örby. Förvaltningen är positiv till att det görs och anser att det kommer att behövas även inför ytterligare förtätning av andra delar av stadsdelsområdet.

Översiktsplanens tyngdpunkter i ytterstaden

Fokus Promenadstaden konstaterar att en del beslut i staden har gått emot översiktsplanen, till exempel den föreslagna utflyttningen av centrala förvaltningar. Fokus har inte varit att i första hand hitta placeringar i ytterstadens tyngdpunkter som behöver draghjälp för sin utveckling, utan i stadens egna lokaler. I Älvsjö har det dock fungerat som det är tänkt, och förvaltningen anser det mycket positivt att idrottsförvaltningen flyttat till denna tyngdpunkt, trots att staden inte har egna lokaler här. Idrottsförvaltningen sitter nu i före detta Ericssons kontor i Älvsjö centrum.

Tyngdpunkterna behöver också förbättrad kollektivtrafik för att stärkas, vilket påpekas i remissen, där också Spårväg syd nämns. Stadsdelsnämnden har i remissvar till landstingets trafikförvaltning tidigare understrukt vikten av att Spårväg Syd byggs, men också framhållit att tvärförbindelserna mellan söderorts tyngdpunkter behöver förbättras. Med en snabb stombusslinje från Skärholmen, via Fruängen, Älvsjö, Högdalen till Farsta knyts tyngdpunkterna ihop.

Näringslivsfrågor och företagsområden

Förvaltningen håller med om att företags- och näringslivsfrågor i större utsträckning behöver tas med i stadens planering. För att få fler företag till söderort och uppnå den blandade stad som är önskvärd, behövs en djupare analys av näringslivets villkor. I detaljplaner för Älvsjö centrum och Kabelverket finns krav på verksamheter i bottenvåningarna för att få en levande gatumiljö, men risken finns att läget inte är tillräckligt attraktivt i förhållande till hyresnivåerna och det kan bli svårt att hitta lokalhyresgäster.

När det gäller företagsområden håller förvaltningen med om att de nuvarande företagsområdena i staden ska bevaras och utvecklas så att det även ska finnas plats för störande, men för staden viktiga, verksamheter. I Älvsjö planeras bostäder relativt nära både Västberga respektive Älvsjö industriområde, vilket skapar en målkonflikt mellan fler bostäder och fler arbetsplatser. Översiktsplanen behöver förtydliga att det är mycket viktigt att bostäderna planeras

så att de inte på sikt kan tvinga företag med störande verksamhet att flytta.

Sociala frågor och segregation

För att skapa socialt hållbara områden måste segregationen i Stockholm minska. Det gäller såväl områden med hög som med låg medelinkomst. Förvaltningen ser positivt på att remissen betonar behovet av social hållbarhet och finner det intressant med de forskningsstudier som nämns. Hittills inom detta område har det inte funnits krav på att åtgärder ska vara forskningsbaserade. Förvaltningen vill här lyfta fram behovet av kategoriboende, till exempel ungdomsbostäder och andra genomgångsbostäder, och vikten av att de integreras i ordinarie bostadsområden. Det innebär dock att staden ger de ekonomiska förutsättningar som krävs för att de ska kunna drivas i mindre enheter.

Det är positivt att Fokus Promenadstaden uppmärksammar sociala konsekvensanalyser och tar upp behovet av vägledning för detta. Att sådana analyser genomförs är ovanligt, men har gjorts för en detaljplan i Älvsjö, efter önskemål från stadsdelsnämnden.

Miljö och klimat

Fokus promenadstaden konstaterar att flera miljöfrågor saknas i översiktsplanen, såsom dagvattenhantering, biologisk mångfald, ekosystemtjänster och avfallshantering. Konsekvenser av klimatförändringar behöver också hanteras. Förvaltningen stödjer förslaget om att ta fram en plan för klimatanpassning i staden, det vill säga hur man i den fysiska planeringen ska ta ställning till hur man kan hantera fler skyfall, höjda vattennivåer och värmeböljor. Där spelar grönstrukturens ekosystemtjänster en viktig roll i sin förmåga att fördröja dagvatten och sänka temperaturen vid värmeböljor.

Parker och naturområden

Trycket på park- och naturmark ökar när befolkningen ökar. För att kunna erbjuda natur- och rekreationsvärden till en växande och tätare stad vill förvaltningen framhålla behovet av att stadens budget för dels parkinvesteringar, men framförallt parkskötsel förstärkas.

Idrott

Stadsdelsnämnden har vid flera tillfällen lyft fram behovet av fler idrottshallar. I synnerhet med den förväntade befolkningsökningen kommer efterfrågan att öka ytterligare på halltider. Förvaltningen är positiv till de två nya hallar som planeras intill Kämpetorps bollplan, men de tillför egentligen inte någon hallkapacitet till området, eftersom Ericssons två hallar i närheten kommer att rivas då det byggs bostäder i kvarteret Kabelverket. Förvaltningen beklagar att TietoEnators hall också kommer att rivas då hela kontoret byggs om

till studentbostäder. Här uppstår målkonflikter mellan bostäder och idrott som behöver belysas.

Samhällsservice

Skolor, förskolor, äldreboenden och LSS-boenden är mycket viktiga delar i stadsbyggandet. Förvaltningen anser att denna samhällsservice behöver få en större tyngd i stadens planering. De behöver planeras tillsammans med nya bostäder och inte komma in i planeringen när markanvisningar redan är gjorda. Även här fyller områdesplaneringen en viktig funktion.

Finansiering

Avslutningsvis är det positivt med ett resonemang om hur staden kan finansiera ett genomförande av översiktsplanen. Detta bör utvecklas ytterligare i nästa översiktsplan, eftersom det är en avgörande fråga. Det gäller de ekonomiska villkoren för både staden och de privata aktörerna.

Bilagor

Fokus Promenadstaden - uppföljning av Översiktsplan för Stockholm. Underlag för intern remiss angående översiktsplanens aktualitet. December 2013.